

TEZA:

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, w ramach odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. (art. 74¹ ustawy o radcach prawnych) jest obowiązany w każdej sprawie do wzięcia z urzędu pod uwagę przepisu art. 439 k.p.k., w którym zawarte są tzw. bezwzględne podstawy odwoławcze. Zgodnie z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8-11 k.p.k. Wśród tych przepisów znajduje się przedawnienie karalności czynu (pkt 6). Z kolei art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych stanowi, że karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od daty popełnienia czynu upłynęło 5 lat, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie. W związku z powyższym należało uchylić orzeczenie sądu I instancji i umorzyć postępowanie dyscyplinarne.

WO-122/22**ORZECZENIE****z dnia 11 października 2022 r.****Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**

Przewodniczący: S WSD Krzysztof Górecki /sprawozdawca/

Sędziowie: S WSD Arkadiusz Sawala

S WSD Joanna Pilewska

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Dariusza Drozdowskiego
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2022 r. sprawy radcy prawnego S. S.,
nr wpisu (...)

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu art. 64
ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6 i art. 8 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz w
związku z art. 91 pkt 5 k.p.c.

z powodu odwołania obwinionego od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP z dnia
20 grudnia 2021 r., sygn. akt D 55/21

orzeka:

1. uchyla zaskarżone orzeczenie i postępowanie umarza na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 w związku z art. 437 § 2 k.p.k.

2. na podstawie art. 632a § 1 k.p.k. zasądza od obwinionego koszty postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w kwocie 1.000 zł oraz koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1.800 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w sprawie D 55/21 wydał w dniu 20 grudnia 2021 r. orzeczenie, w którym uznał radcę prawnego S. S., nr wpisu (...) za winnego czynu, polegającego na tym, że w dniu 28 kwietnia 2017 r. w (...) reprezentując J. N. F. na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa procesowego z dnia 7 października 2011 r., złożył do (...) S.A. (następcy (...) S.A.), za pośrednictwem A. S., dyspozycję przelania na jego rachunek bankowy kwoty 8.771 zł, przyznanej postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2017 r. (sygn. akt I C 368/12) J. N. F., na którą to kwotę składało się 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, 3.171 zł tytułem opłaty od pozwu opłaconej przez powódkę oraz 2.000 zł tytułem częściowego wynagrodzenia biegłego wypłaconego z zaliczki uiszczonej przez powódkę - w sytuacji gdy pełnomocnictwo uprawniało jedynie do odbioru kosztów zastępstwa procesowego, tj. popełnienia przewinienia z art. 64 ust. 1 w związku z art. 6 i art. 8 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz w związku z art. 91 pkt 5 k.p.c. i wymierzył mu za to karę pieniężną w wysokości 5.000 zł.

Sąd dyscyplinarny I instancji obciążył też obwinionego kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 1.000 zł.

Orzeczenie to zaskarżył w całości obwiniony, zarzucając:

I. błąd w ustaleniach faktycznych:

1. poprzez przyjęcie przez Sąd, że obwiniony wydał za pośrednictwem A. S. dyspozycję przelania środków na rachunek bankowy kancelarii,

2. poprzez uznanie, że obwiniony nie miał umocowania do odbioru zasądzonych kwot na rzecz pokrzywdzonej w przypadku, gdy to na profesjonalnym zakładzie ubezpieczeń ciąży obowiązek weryfikacji tego faktu,
3. poprzez uznanie braku usprawiedliwienia nieobecności obwinionego i jego obrońcy na rozprawie w dniu 20 grudnia 2021 r. wobec faktu pisemnego uzasadnienia nieobecności;
4. przyjęcie przez Sąd, że wyjaśnienia pokrzywdzonej są wiarygodne wobec braku innych środków dowodowych,
5. obwiniony działał w zamiarze bezpośrednim, podczas gdy stan taki nie został wykazany w zebranych materiale dowodowym.

II rażąco naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 366 k.p.k w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. wyrażające się w tym, że Sąd nie dążył do ustalenia prawdy materialnej oraz nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności w sprawie, w szczególności nie wyjaśnił:

1. dlaczego doszło do realizacji wyroku na rachunek kancelarii obwinionego,
2. jakie były ustalenia stron w zakresie wynagrodzenia i czy wynikały one jedynie z pisemnej umowy,
3. jaka była rola A. S. i czy była ona umocowana do składania oświadczeń w imieniu obwinionego,
4. jaka była rola A. P. we współpracy pokrzywdzonej z obwinionym,
5. jakie były ustalenia stron w zakresie wynagrodzenia za prowadzenie sprawy karnej, w której pokrzywdzona występowała w charakterze oskarżycielki posiłkowej.

III. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez jednostronną, wybiórczą i nieuwzględniającą zasad doświadczenia życiowego analizę materiału dowodowego, wyrażających się w tym, że:

1. Sąd nie poddał pod wątpliwość zeznań pokrzywdzonej,

2. Sąd nie poddał pod wątpliwość umocowania A. S.,

3. Sąd nie wziął pod uwagę niewyjaśnionej okoliczności wynagrodzenia obwinionego, jako pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej w zawisłej sprawie karnej.

IV. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia poprzez:

1. uznanie, że obwiniony zlecił realizację wyroku zasądzającego na rzecz pokrzywdzonej za pośrednictwem A. S., a tym samym uznanie go za winnego wypełnienia znamion przewinienia dyscyplinarnego, podczas gdy nie zostało to w sposób dostateczny wykazane,

2. nierozpoznanie złożonych przez obwinionego dwóch wniosków w przedmiocie wyłączenia. Obwiniony wniósł o zmianę orzeczenia poprzez uniewinnienie od zarzucanego mu czynu, a nadto umorzenie postępowania wobec spełnienia przesłanki przedawnienia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP ustalił i zważył, co następuje:

Złożenie odwołania przez obwinionego doprowadziło do konieczności uchylecia orzeczenia Sądu dyscyplinarnego I instancji i umorzenia postępowania przez instancję odwoławczą.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, w ramach odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. (art. 74¹ ustawy o radcach prawnych) jest obowiązany w każdej sprawie do wzięcia z urzędu pod uwagę przepisu art. 439 k.p.k., w którym zawarte są tzw. bezwzględne podstawy odwoławcze.

Zgodnie z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8-11 k.p.k. Wśród tych przepisów znajduje się przedawnienie karalności czynu (pkt 6).

Z kolei art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych stanowi, że karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od daty popełnienia czynu upłynęło 5 lat.

Zarzut dyscyplinarny w niniejszej sprawie dotyczył złożenia przez obwinionego, z przekroczeniem zakresu umocowania, dyspozycji przekazania przez ubezpieczyciela na rachunek bankowy

obwinionego kosztów procesu zasądzonych na rzecz pokrzywdzonej. Czynność ta miała miejsce w dniu 28 kwietnia 2017 r. Zatem przedawnienie karalności tego czynu nastąpiło po 28 kwietnia 2022 r., a więc jeszcze w czasie, gdy akta sprawy znajdowały się w Sądzie I instancji. Zatem Wyższy Sad Dyscyplinarny mógł podjąć wyłącznie decyzję procesową wskazaną w sentencji niniejszego orzeczenia.

Należy zaznaczyć, iż Sąd dyscyplinarny II instancji nie podzielił ocen Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, zaprezentowanych na rozprawie odwoławczej, co do biegu terminu przedawnienia w tej sprawie. Nie można bowiem rozciągnąć czynu przypisanego obwinionemu w orzeczeniu OSD z dnia 20 grudnia 2021 r. na kolejne czynności, tj. przejęcie środków i nierozliczenie się z nich do dziś. Po pierwsze, brzmienie pkt 1 zaskarżonego orzeczenia nie daje po temu żadnych podstaw a z uwagi na kierunek zaskarżenia (wyłącznie na korzyść) zmiana opisu czynu, jako dokonana na niekorzyść obwinionego, byłaby niedopuszczalna (art. 434 k.p.k.).

Po drugie zaś, czynność niezwrócenia pokrzywdzonej przez obwinionego bezprawnie przejętych środków doczekała się już w tym postępowaniu prawomocnej i wykonalnej kary dyscyplinarnej. Trzeba bowiem przypomnieć, że sprawa ta była już wcześniej rozstrzygana. W orzeczeniu z dnia 10 grudnia 2018 r., D 69/18 OSD uniewinnił obwinionego od pierwszego z trzech zarzucanych mu czynów, uznając za winnego dwóch pozostałych. WSD w dniu 10 lipca 2019 r., WO-81/19 uchylił pkt 1 tego orzeczenia (wspomniane uniewinnienie) a w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy. Obwiniony próbował wzruszyć to rozstrzygnięcie, składając skargę i kasację do Sądu Najwyższego, jednak nie doprowadziło to zmiany orzeczenia WSD. W tej sytuacji orzeczenie OSD z 10 grudnia 2018 r. w zakresie utrzymanym w mocy stało się prawomocne i wykonalne. Punkt 3 tego orzeczenia zawierał zaś karę pieniężną w wysokości 3.000 zł za wspomniane nierozliczenie się z kwoty 5.171 zł.

Nie można było też zastosować wskazywanych przez Zastępcę GRD regulacji antycovidowych, modyfikujących bieg terminu przedawnienia. Przepis art. 15 zrz1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r., wstrzymujący bieg przedawnienia karalności, dotyczy wyłącznie przestępstw i przestępstw skarbowych, a nie przewinień dyscyplinarnych, stąd nie może mieć wpływu na przedawnienie w tej sprawie.

Wobec przedawnienia karalności czynu rozpoznawanie zarzutów odwołania było bezprzedmiotowe dla dalszego przebiegu postępowania (art. 436 k.p.k.).

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego KIRP w niniejszym składzie, przy rozstrzygnięciu o

kosztach postępowania należało wziąć pod uwagę przepis art. 632a § 1 k.p.k., zgodnie z którym, w wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony (tu: obwiniony).

Jak pisze D. Drajewicz w: dr Sławomir Buczma, dr Dariusz Drajewicz, dr Piotr Gensikowski, dr Rafał Kierzyńska, Wiesław Koziół. Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom 2 - Wydawnictwo C.H.Beck. Warszawa 2020, str. 1064-1065 (...) zasadniczym kryterium decydującym o tym, czy zachodzi ów «wyjątkowy wypadek», jest przyczyna powstania kosztów procesu".

Biorąc to pod uwagę Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności w kontekście winy obwinionego w doprowadzeniu do sytuacji wniesienia na niego skargi o naruszenie zasad etyki, konieczności złożenia wniosku o ukaranie zajmowania się tą sprawą przez sądy dyscyplinarne dwóch instancji Sąd Najwyższy nie powinno skutkować zasądzeniem kosztów na zasadach ogólnych a zastosowaniem wskazanego wyżej wyjątku i obciążeniem nimi w całości obwinionego. Nie ulega bowiem wątpliwości naganność zachowania obwinionego a jej efektem było poniesienie przez samorząd radców prawnych kosztów postępowania, o których mowa w 70⁶ ustawy o radcach prawnych.

Inny aspekt wyjątkowości, warunkującej zastosowanie przepisu art. 632a § 1 k.p.k., polega na postawie obwinionego, który pomimo braku jakichkolwiek podstaw do jej przetrzymywania od 2017 r. do dziś nie zwrócił pokrzywdzonej kwoty 5.171 zł.

O wysokości kosztów postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie §1 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. nr 86/IX/2015. Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.